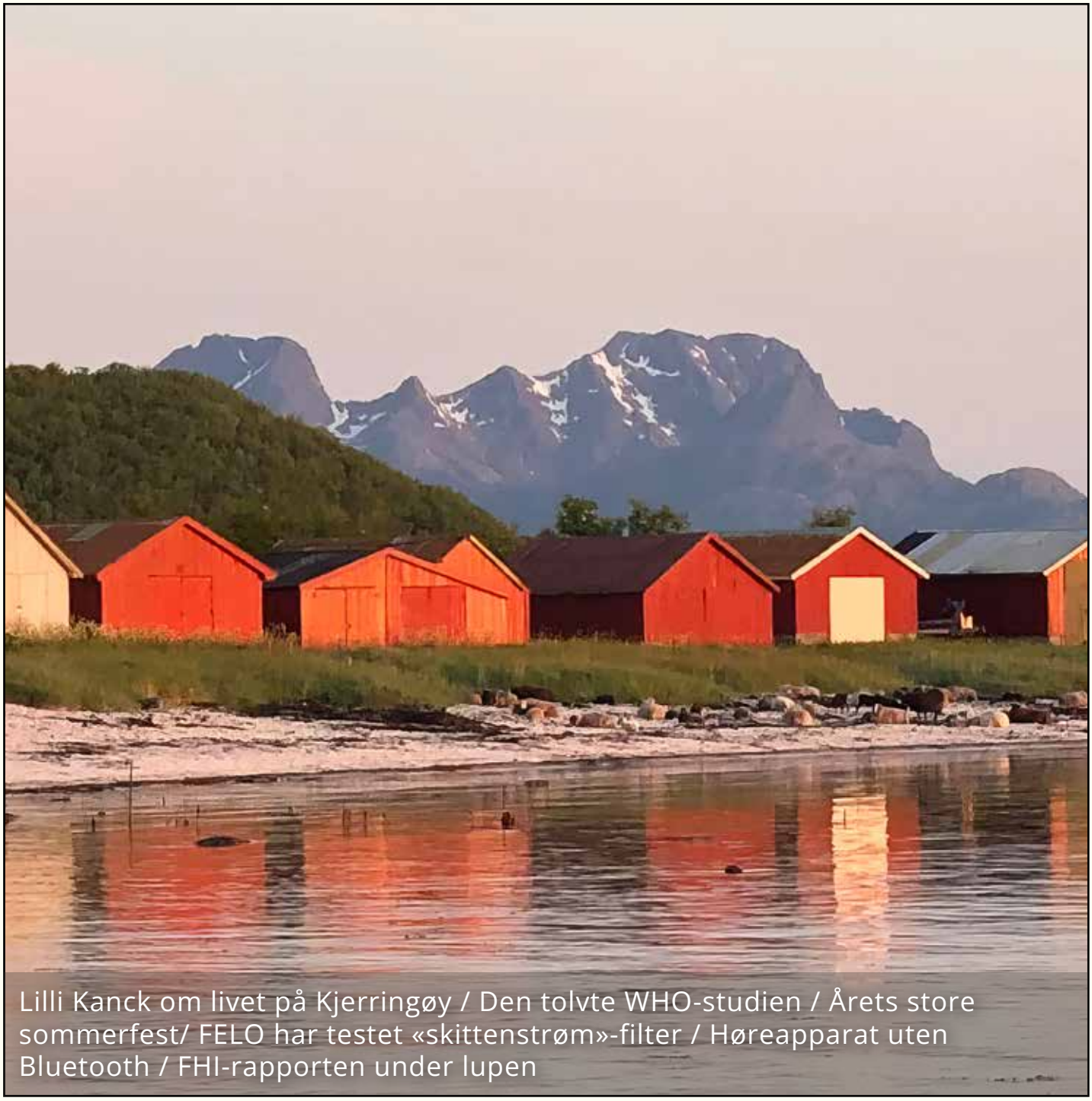
#1
2026

Strålevett

MEDLEMSBLAD FOR FELO

Lilli Kanck om livet på Kjerringøy / Den tolvte WHO-studien / Årets store sommerfest/ FELO har testet «skittenstrøm»-filter / Høreapparat uten Bluetooth / FHI-rapporten under lupen

FELO FORENINGEN FOR EL-OVERFØLSOMME

På sparebluss – med tvilsom kvalitet?

Folkehelseinstituttets rapport om radiofrekvent stråling og helse kom ut den 26. januar i år. I tiden etterpå har det vært stille. Det er vel ingen overdrivelse å si at FHI-rapporten raskt ble glemt av media og folk flest.

Rapporten ble nok møtt med et skuldertrekk fordi slike skråsikre forsikringer om trygg stråling allerede sitter godt i ryggmargen hos folk flest.

Tausheten hadde allerede vart lenge. Det interdepartementale samarbeidsforumet for EMF og helse ble opprettet i 2019 og gikk stille ut av tiden i 2024. Forumets nettside ligger der som et blekt fortidsminne.

(Foto: Peter Figueiredo)

Så kom FHI-studien på banen. Prosjektet skulle bruke paraplymetoden, som var rask og billig. Resultatene skulle presenteres på et seminar og inkludere berørte parter før publisering, trolig også FELO.

Årene gikk før rapporten så dagens lys. I mellomtiden kom det fagfellevurdert og publisert kritikk av metoden som FHI hadde valgt – altså paraplymetoden. Denne metoden er svært villedende når mangfoldet blant studieobjektene er stort. Vi kan trygt slå fast at mangfoldet er stort blant el-overfølsomme, og resultater er sterkt påvirket av hvordan forsøk legges opp.

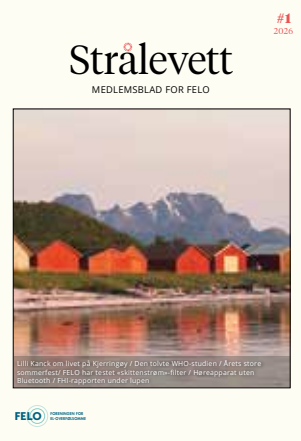
Mangel på representativitet i forskningsgrunnlaget og rekruttering til prosjektet utgjør en tydelig barriere mot verdifull kunnskap.

Ingen fri forskning om stråling og helse kan få gjennomslag før det blir satt en stopper for ICNIRPs manipulasjon av nasjonale og internasjonale institusjoner innen stråleforvaltning og tilhørende forskning.

Forskning har dokumentert signifikante forskjeller mellom resultater fra industrifinansierte og offentlig finansierte studier. Gjett hvor skadevirkninger kommer best fram! FHI-studien bygger i hovedsak på WHO-studien, hvor om lag halvparten av finansieringen kommer fra bransjen.

Følg pengene! Money talks...

«Rapporten ble nok møtt med et skuldertrekk fordi slike skråsikre forsikringer om trygg stråling allerede sitter godt i ryggmargen hos folk flest»

Strålevett

Ansvarlig utgiver: Foreningen for El-overfølsomme (FELO).

FELO kjemper for medlemmenes rettigheter, informerer om elektromagnetisme (EMF) som årsak til helseplager og gir hjelp til dem som er rammet. FELO er med i Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO).

Org. nr: 984 049 838
Postadresse:
Postboks 2433 Solli, 0201 Oslo
Telefon:
33 48 13 00 fredager kl. 10-14
Epost:
post@felo.no
Web:
www.felo.no

Redaktør: Solveig Glomsrød
Redaksjon: Lily Kalvø
Kontakt: redaksjon@felo.no
Materiellfrist: 1. september 2026
Forside Lilli Kanck
Design: Xide AS/Cathrine Fuglei
Opplag: 2000
Trykk: Eiker Trykkeri AS

Innhold

02 **Leder**
På sparebluss – med tvilsom kvalitet? FHI-rapporten om radiofrekvent stråling reiser spørsmål om både metodevalg og kvalitet.

04 **Årets sommerhøydepunkt**
37 FELO-medlemmer møttes til sommerfest med foredrag, quiz, musikk og gode samtaler.

07 **Verdensdagen for el-overfølsomme**
FELO delte ut brosjyrer og møtte publikum i Asker sentrum.

08 **Ber retten gripe inn på nytt**
Amerikanske strålemyndigheter har ikke fulgt opp en tidligere dom.

10 **– Jeg har fått livet tilbake!**
Sju år etter fotoutstillingen *Det jeg ikke ser* forteller bildekunstneren Lilli Kanck om et godt liv på Kjerringøy.

12 **Mer kunnskap gir mindre usikkerhet**
En ny EMF-blogg gjør forskning og praktiske råd lettere tilgjengelig.

13 **Styrenytt og tips fra medlem til medlem**
Her er sakene som styret arbeidet med den siste tiden, og gode tips fra andre medlemmer.

22 **Betryggende strålevern i Norge?**
FHIs nye rapport konkluderer med at dagens grenseverdier er trygge. Artikkelen ser nærmere på metoden rapporten bygger på, og kritikken som er reist mot den.

25 **Den tolvte WHO-studien**
Elleve WHO-studier fant ingen sammenheng mellom radiofrekvent stråling og helseskader. Den tolvte kom til et annet resultat – og ble holdt utenfor paraplyvurderingen.

28 **Slik er erfaringene med «skittenstrøm»-filteret**
FELO testet SineTamer i fire boliger. Les om resultatene og testbrukernes erfaringer.

31 **Høreapparat uten Bluetooth**
To modeller kan være aktuelle for dem som ønsker høreapparater uten trådløs tilkobling.

Årets sommerhøydepunkt

Så var det igjen tid for FELOs årlige sommerfest! I år var vi 37 glade deltakere i den alltid koselige Ut i solen-stua på Asker museum.

TEKST: Therese Lucile Engh FOTO: Privat

Noen kom bare til selve festen, og noen kom bare til foredraget med Odd Magne Hjortland fra EMF Consult.

Dessverre var det trafikkproblemer denne lørdagen, 13. juni, hvilket gjorde at mange ble forsinket, og enkelte dessverre ikke fikk kommet i det hele tatt.

Etter ankomst og litt «å bite i», startet målekurset med Odd Magne (bildet). Denne gangen handlet det om forskjellen på lavfrekvente felt og høyfrekvent stråling. Hvordan oppstår de, hva er kildene og hvordan kan man måle dem? Og når bør man gjøre tiltak?

Det kom mange spørsmål underveis, blant annet om jording, biler og støyspenninger.

Nytt fra FELO

I løpet av kvelden fikk vi også orientering om flere aktuelle saker. Bente hadde tatt med diverse FELO-materiell som folk kunne ta med seg til utdeling. Hun minnet også om Verdensdagen for el-overfølsomhet og oppfordret til aktivitet.

Tidligere FELO-leder og nå styremedlem, Solveig Glomsrød, kom med «nytt fra styret».

Hilde Aalling Syvertsen, som er Folkets Stråleverns representant i Europeans for Safe Connections (ESC), informerte om arbeidet i organisasjonens tekniske utvalg. Hun fortalte også om et nytt kort som er felles for alle ESC-medlemmer i Europa, med informasjon om at kortinnehaveren er el-overfølsom.

Jan Greger Nilsen fortalte fra en smartmålerrettssak

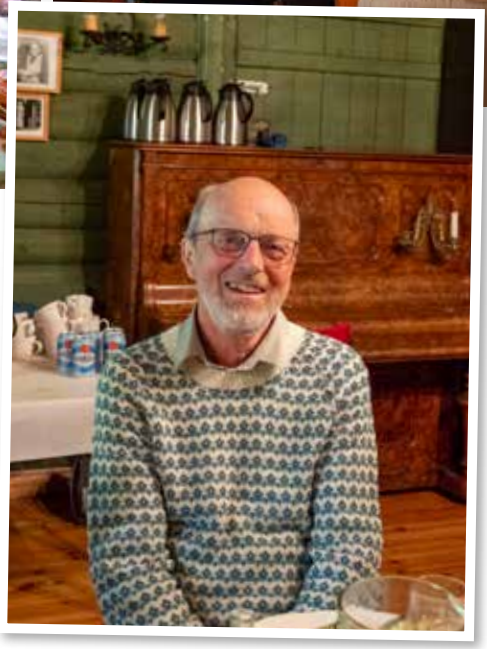
FESTSTEMNING: Glade deltakere, gode samtaler og mange smil under FELOs sommerfest.

FOTO: Privat

i Horten, noe som førte til en engasjert diskusjon om tekniske detaljer i AMS-målere.

Så delte Bente en trist beskjed. Hun kom med en hilsen fra Harald Teigen, som har mistet sin kone, Eva Bell, som gikk bort i april. Vi tar veldig gjerne med her at boka hennes, «Adams tapte paradis» fortsatt kan kjøpes, og til en redusert pris, som er 150 kr. Inkludert porto. Hvis du ønsker å kjøpe boken, kan du gå inn via evabell.no.

Reker og underholdning

Deretter var tiden kommet for selve festen, og det ble dekket opp med reker med tilbehør.

Undertegnede er ikke den raskeste blant reke-skrellere, og ble derfor storfornøyd med at hun rakk å skrelle nok til tre smørbrød, som var sånn... noenlunde... dekket med reker.
Også i år hadde arrangør Bente sørget for flotte underholdningsinnslag.

«En stor og hjertelig takk rettes, nok en gang, til Bente og hennes medhjelpere for arrangørjobben»

Styremedlem Anette bød på en musikkquiz med en kreativ vri. Vi ble delt inn i lag, og Anette sang selv utdrag fra ulike sanger. Så gjaldt det å kjenne igjen låta, artisten, årstallet – og gjerne litt til.

Ikke ante vi at det lå skjult en slik vakker sangstemme i FELO-styret!

Undertegnede fikk lett tilsnakk for å hviske svarforslag så høyt at alle konkurrerende lag kunne høre det. Kanskje var det derfor vi endte opp på en 3. plass?

Hanne S. Wigen Thygesen ledet an i allsang med eget fløytespill til, og gav oss så noen improviserte toner med samme instrument, noe som begynner å bli et kjært fast innslag på FELO-festene.

Kvelden ble rundet av med kaffe og et godt utvalg med kaker som fem medlemmer hadde bakt, og her var både gluten- og melkefrie alternativer.

En flott sammenkomst

Det er så hyggelig sosialt samvær på FELO-festene, så fine folk og alle i «samme båt». Folk knyttet nye bekjentskaper, blant annet var det en dame fra Ukraina som var på FELO-arrangement for første gang. Det var fint at folk som er aktive i strålevernarbeid fikk snakket litt «fag».

En stor og hjertelig takk rettes, nok en gang, til Bente og hennes medhjelpere for arrangørjobben – for eksempel medlemmet som sto med et lite Piza-tårn av oppvask hun skulle skylle av etter festen!

Uten folk til å gjøre jobben med å arrangere, ingen fest for FELOs medlemmer!

Når festen var slutt, var det ennå ganske mye reker igjen. Undertegnede var igjen når Bente utbrøt med utropstegn etter: «Ta masse reker!! For da slipper jeg å rense alle de rekene når jeg kommer hjem (og fryse ned, red. anm.).

En skal jo ikke kaste mat!

Vil du annonsere i Strålevett?

FELO FORENINGEN FOR EL-OVERFØLSOMME

Bladet utgis tre ganger i året.
Opplag: 2000
Annonsepriser: Helside Kr. 6 000,- halvside kr. 3 000,-

Rabatter avtales ved gjentatt annonsering.
Medlemmenes annonser på medlemssidene er gratis.
Materiell merkes «Strålevett» og sendes FELO enten som brev eller epost.

Postadresse: Postboks 2433 Solli, 0201 Oslo
Epost: post@felo.no

Redaksjonen har rett til å redigere innsendt materiell og til å avvise annonser og annet materiell.

KLARE FOR EN SAMTALE: Karoline Nordby og Elizabeth Vindenes under FELOs markering av Verdensdagen for el-overfølsomme i Asker sentrum. Foto: Bente Gilbu Tilset.

Markerte Verdensdagen for el-overfølsomme

TEKST: Bente Gilbu Tilset

På Verdensdagen for el-overfølsomme, 16. juni, markerte FELO dagen med en informasjonsaksjon i Asker sentrum.

Elizabeth Vindenes, Karoline Nordby og Bente Gilbu Tilset delte ut brosjyrer i det fine sommerværet. I løpet av to og en halv time fikk de delt ut 140 brosjyrer.

De fleste som passerte tok imot informasjonen med et smil før de hastet videre. Flere stoppet også opp for en lengre prat, noe som ga oss en mulighet til å informere om elektromagnetiske felt, stråling og el-overfølsomhet.

Hovedkontoret til den amerikanske strålemyndigheten.
Foto: Federal Communications Commission (FCC) / Steve Balderson.

Ber retten gripe inn på nytt

Hva gjør man når en domstolsavgjørelse ikke blir fulgt opp? Det spørsmålet står sentralt i en ny rettsprosess mot amerikanske strålemyndigheter.

TEKST: Solveig Glomsrød

I 2021 vant Environmental Health Trust (EHT) en historisk rettssak mot strålemyndigheten Federal Communications Commission (FCC) i USA.

Saken gjaldt FCCs beslutning om å beholde grenseverdiene for radiofrekvent stråling, som ble fastsatt så langt tilbake som i 1996.

Retten krevde svar

Den føderale domstolen i District of Columbia slo fast at FCC ikke hadde begrunnet godt nok hvorfor de fortsatt mente at retningslinjene ga tilstrekkelig beskyttelse mot skade fra radiofrekvent (RF) stråling på andre områder enn kreft.

Domstolen påla FCC å redegjøre for virkningene av RF-stråling på barn og for mulige virkninger av langvarig eksponering, sett i lys av den omfattende utbredelsen av trådløs teknologi siden retningslinjene sist ble oppdatert i 1996.

Utilstrekkelig begrunnelse

Retten var klar på at den ikke tok stilling i den vitenskapelige debatten om stråling og helse. Den slo bare fast at FCCs overflatiske analyse av det forskningsmaterialet EHT la fram, flere tusen studier, var utilstrekkelig etter loven.

Fem år senere har FCC fortsatt ikke fulgt opp rettens vedtak. Det er ikke akseptabelt, mener EHT.

Sendte begjæring

Den 18. mai i år sendte EHT og flere samarbeidspartnere en «writ of mandamus» til Washington DC Circuit Court, med krav om at retten pålegger FCC og FDA å etterkomme kjennelsen fra 2021.

FCC og FDA (Food and Drug Administration) har fått begjæringen forkynt og hadde da 60 dager på seg til å iverksette tiltak: enten å etterkomme den opprinnelige rettskjennelsen, eller å forklare hvorfor de ikke har gjort det.

Kilder

prod.cdn.everyaction.com/emails/van/EA/EA016/1/99476/xPa9zodOOjTAdzkYWSzJt_1Spr2IT1bv-KIGTS4xLgF_archive EHT et al v. FCC et al.

« Jo flere vi er, jo sterkere står vi – sammen»

Takk for at du er en del av FELO

Å være medlem i FELO handler om fellesskap og om å støtte en sak som angår oss alle. Når du er medlem, er du også med på å støtte andre som trenger informasjon, råd og hjelp.

FELO driver informasjonsarbeid for å øke kunnskapen om og forståelsen for el-overfølsomhet i samfunnet, bidra til bedre tilrettelegging og skape større oppmerksomhet om utfordringene el-overfølsomme møter i hverdagen. Gjennom informasjon og påvirkningsarbeid ønsker vi å sette temaet på dagsorden. Samtidig støtter vi våre medlemmer som trenger råd og hjelp.

Vi arbeider med saker som berører medlemmenes hverdag, blant annet få på plass ulike tekniske løsninger for el-overfølsomme. Hvert medlem er viktig for at vi kan fortsette med vårt arbeid.

Dette får du som FELO medlem:

- Mulighet til gratis lån av beskyttende baldakin og måleapparater (kun porto)
- Informasjon som kan være nyttig i møte med helsevesenet og andre instanser
- Råd, støtte og veiledning gjennom FELOs kontakttelefon
- Medlemsbladet Strålevett, med oppdateringer om viktige og aktuelle temaer
- Å være del av et nettverk med andre i samme situasjon
- Hjelp til å invitere til medlemstreff i ditt nærområde, FELO kan f.eks sende ut e-post for deg
- 5 prosent rabatt hos EMF Consult på alle produkter (ta kontakt med dem for rabattkode)

Det er medlemskontingenten og støtten fra dere som gjør det mulig for oss å fortsette dette viktige arbeidet.

Kjenner du noen som kan ha nytte og glede av FELO?
Hjelp oss gjerne med å nå flere. Tips noen som kan ha glede av medlemskap, informasjon og kontakt med andre i samme situasjon.

Hilsen styret

FIKK ET NYTT LIV: Lilli Kanck beskriver flyttingen til Kjerringøy som et lykketreff.

Sju år etter fotoutstillingen *Det jeg ikke ser:*

– Jeg har fått livet tilbake!

Lilli Kanck levde med smerter, søvnløse netter og en kropp som reagerte kraftig på elektromagnetiske felt. I dag forteller hun om et godt liv på Kjerringøy.

TEKST: Lily Kalvø FOTO: Lars Harby

Bakgrunnen for dette intervjuet er et brev til FELO fra kunstneren.

– Jeg er så lykkelig, skriver hun. – Jeg er frisk.

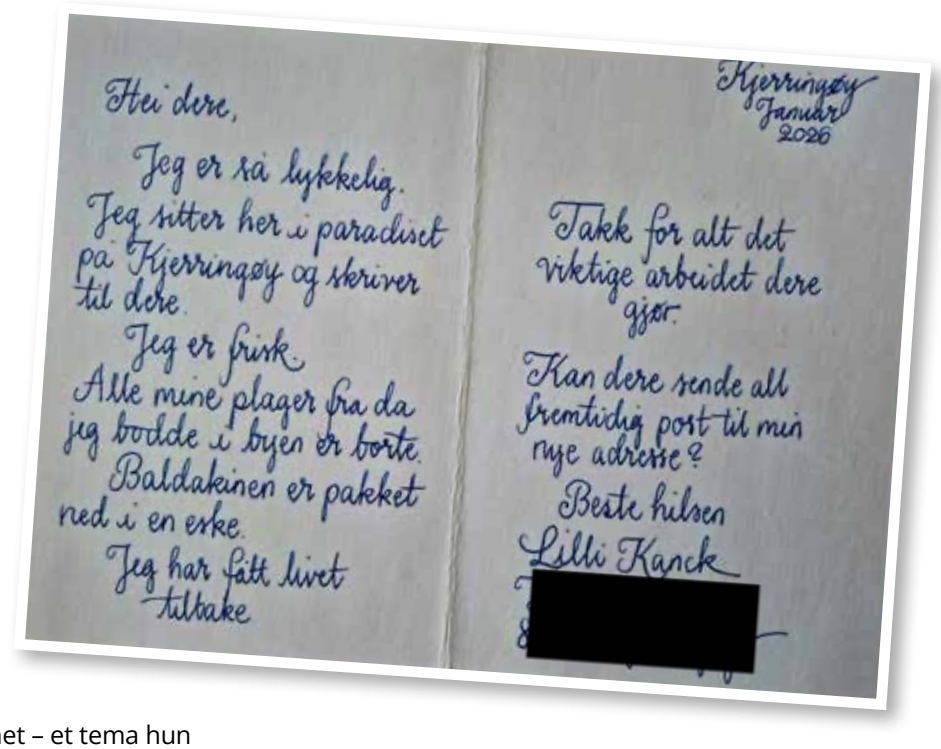
Brevet gjør inntrykk. Sju år etter det første intervjuet er historien en helt annen.

«Vi må tørre å snakke om dette»

– Om natten fikk jeg kramper i beina, kraftig hjertebank og så stive ledd i hendene at fingrene måtte knekkes opp. Jeg våknet helt utslitt om morgenen, fortalte hun den gang.

Plagene vedvarte. På jobben hadde hun vondt i føttene, og ved mobil- og databruk kunne hun få kraftige stikk- og støtsmerter. Ble hun sittende lenge foran datamaskinen, oppsto det en brennende følelse i ansiktet.

I begynnelsen visste hun ikke hva som forårsaket plagene. Vendepunktet kom da hun en dag reagerte kraftig ved en skjult trafostasjon.

– Plutselig var det som om veggen traff meg! Jeg mistet all fart og kraft, og kroppen kjentes veik. Jeg kjente igjen følelsen fra steder der jeg hadde gått nær høyspentledninger. Men her var det ingen slike. Da jeg så meg rundt, oppdaget jeg en trafostasjon skjult i hekken. Det var feltet fra denne boksen jeg hadde kjent.

Opplevelsen ble starten på fotoutstillingen *Det jeg ikke ser.* Med 16 dokumentarbilder av trafostasjoner og el-skap ønsket hun å sette søkelys på stråling og el-overfølsomhet – et tema hun mener får altfor liten oppmerksomhet.

Et godt liv i havgapet

Mye har skjedd siden den gang. Da Lilli bestemte seg for å flytte til Kjerringøy, var det først og fremst fordi hun ønsket et roligere liv på landet. At flyttingen også skulle forandre livet hennes, hadde hun aldri forventet.

– Jeg hadde ingen tanker om at jeg skulle bli bra. Men det var akkurat det som skjedde da vi fant et hus på Kjerringøy. Jeg kan gå lange turer og sover godt om natten. Plagene mine er kraftig redusert.

Hun forteller at huset de bor i ligger uten luftstrekk i nærheten, og at både strøm og fiber er lagt i bakken.

Kontrasten til livet i Bodø kunne knapt vært større.

– Den siste tiden i Bodø sov jeg inni en skjermende baldakin. Det hjalp, men jeg hadde fortsatt mange plager. Jeg kunne våkne med en brennende følelse i kroppen, få kramper, stive ledd, svimmelhet og trykk i hodet. I perioder var det vondt å gå selv korte turer.

Vil gi andre håp

Mange som forteller om sin el-overfølsomhet, møter skepsis. Likevel mener Lilli det er viktig å være åpen.

– Selv om man møter folk som kommer med, mildt sagt, utfordrende kommentarer, mener jeg vi må tørre å snakke om dette. Man møter også mennesker som lytter, støtter og har lignende erfaringer.

«For meg ble flyttingen til Kjerringøy et lykketreff»

Bildekunstneren skjønner ikke hvorfor stråling og el-overfølsomhet får så liten plass i den offentlige debatten.

– Jeg kan ikke huske å ha sett eller hørt ett eneste debattprogram på TV eller radio om dette temaet.

Lilli håper flere vil våge å dele sine erfaringer. Samtidig ønsker hun å gi noen råd til andre som opplever lignende plager.

– Ta dette på alvor. Gi fastlegen informasjon om hvordan du har det. Bruk gjerne informasjonsmaterielet FELO har utarbeidet.

– Dersom du opplever at du blir dårlig på bestemte steder, kan det være verdt å prøve å flytte på seg. Noen ganger er noen meter nok, andre ganger kan det dreie seg om flere kilometer.

Lillis egen ferd begynte med at hun ble dårlig på bestemte steder. Den gang hadde hun ikke hørt om fenomenet el-sensitivitet.

– Det var selvsagt skremmende å tenke på at jeg kanskje måtte bytte både bosted og jobb. For meg ble flyttingen til Kjerringøy et lykketreff, sier Lilli Kanck.

MYE KUNNSKAP SAMLET PÅ ET STED: EMF-bloggen oppdateres jevnlig med nye artikler som tar for seg EMF-temaer i hverdagen, fra måling og tolkning til skjerming og praktiske råd.

Mer kunnskap gir mindre usikkerhet

Nå finnes det en blogg med fagartikler og praktiske råd som kan gjøre det lettere å forstå elektromagnetiske felt (EMF) og skjerming.

TEKST: Lily Kalvø FOTO: EMF Consult

Strålevett har snakket med Odd Magne Hjortland fra EMF Consult om hvorfor bloggen ble startet, og hvordan den kan være til hjelp for FELO-medlemmer.

– Hovedhensikten med bloggen er å gjøre kunnskap om elektromagnetiske felt mer tilgjengelig og anvendbar i praksis. Jeg skriver først og fremst for mennesker som opplever utfordringer knyttet til EMF, men også for dem som ønsker å forstå mer og ta informerte valg i hverdagen, forteller han.

Mange opplever at informasjonen om EMF er for teknisk eller sprikende. Derfor samler bloggen erfaring og fagkunnskap på ett sted, i et språk som er lett å forstå.

Temaer i bloggen

Målet er å gi leserne en bedre forståelse av EMF, sin egen situasjon og konkrete, gjennomførbare skjermingstiltak.

– Et spørsmål som går igjen, er hvordan elektromagnetiske felt måles og hvordan måleresultatene skal tolkes. Bloggen inneholder både en praktisk startguide til EMF-måling og artikler som forklarer hva målingene faktisk betyr i praksis. Målet er å gi leserne et godt grunnlag for å forstå miljøet rundt seg og gjøre gode valg.

– Hva med konkrete skjermingstiltak?

– Bloggen gir praktiske råd om skjermingstiltak og forklarer forskjellen mellom ulike løsninger, og hva man bør tenke på før man setter i gang. Skjerming av soverommet er et sentralt tema. Her får leserne råd om hvordan rommet kan tilrettelegges for bedre søvn og restitusjon, og hva de bør tenke på ved valg av skjermende baldakin.

ÅPEN FOR SPØRSMÅL: Har du innspill til bloggetema? Odd Magne Hjortland er åpen for forslag.

Tre viktige tiltak – uten store kostnader

Det finnes mange mulige skjermingstiltak. Odd Magne trekker her frem tre enkle og kostnadseffektive tiltak.

- Redusere trådløs eksponering der det er mulig. For eksempel ved å slå av trådløst nett om natten eller bruke kablede løsninger der det er praktisk
- Ha fokus på soverommet. Søvn er en viktig restitusjonsfase. Små grep som å flytte unna elektronikk, redusere kilder nær sengen eller slå av kurs om natten kan ha stor betydning
- Få en god oversikt før du gjør større tiltak. Enkle målinger eller kartlegging kan bidra til at man gjør riktige prioriteringer, fremfor å prøve mange tiltak uten effekt

Les bloggen her: https://emf-consult.com/nettbutikk/category/emf-blogg/

EMF SKJERMING I BOLIGER

SWEETOHMS® – Skjermede installasjonsrør for et sunnere miljø

SUNNERE INNEMILJØ

- Reduserer elektriske felt
- Skjult beskyttelse i veggene
- For bolig og hytte

NYBYGG & REHABILITERING

- Integreres i el-installasjonen
- Kan kombineres med eksisterende installasjon
- Effektiv skjerming fra start
- Bedre elmiljø i boligen

FLEXARAY+ & PREFILZEN

Skjermet installasjonsrør

- Skjermet installasjonsrør
- Reduserer elektriske felt inntil 99 %
- NEMKO-godkjent

SWEETOHMS® SYSTEM

- Diameter 16, 20 og 25 mm
- Halogenfritt
- 100 % resirkulerbart
- Tomme eller ferdigtrukne rør

REDUSERER ELEKTRISKE FELT | **PERFEKT FOR NYBYGG OG REHABILITERING** | **INSTALLERES SOM VANLIGE K-RØR** | **NEMKO-GODKJENT**

GARDINER

- Laget av skjermende stoff
- Skjermer mot elektromagnetisk stråling

VINDUSFOLIE

- Slipper inn naturlig lys
- 72% lysgjennomgang

NETTING

- Bygges inn i vegg/tak/gulv
- Kan brukes som myggnetting og skjerming av ventilasjonskanaler

MEMBRAN

- Bygges inn i vegg/tak/gulv
- Diffusjonsåpen

MALING

- Skjermende karbonmaling
- Påføres som grunning
- Må overmales med vanlig maling

TAPET

- Hvit tapet
- Kan overmales i ønsket farge

Sjekk **www.emf-consult.no/nettbutikk** for måleinstrumenter og EMF-reduserende produkter.
FELO-medlemmer får **5% rabatt** på kjøp direkte i nettbutikken, ta kontakt for «rabattkupong».

E-post: info@emf-consult.no
Telefon: 32 87 94 05 (08 - 16 på hverdager)

EMF CONSULT

Illustrasjonsfoto: Adobestock

Betryggende strålevern i Norge?

«FHI publiserte rapporten Svake radiofrekvente elektromagnetiske felt og helseeffekter – en paraplyoversikt i 2026.»

FHIs rapport konkluderer med at det ikke er påvist klare helseeffekter ved eksponering under dagens grenseverdier. Men er forskningsgrunnlaget vurdert riktig?

TEKST: Solveig Glomsrød

Norske politikere overgår hverandre i å tilby trygge liv i et godt miljø, og myndighetene står bak utredninger og stortingsmeldinger om grønn framtid og mindre forurensning. Det er slett ikke alltid disse utredningene og deres anbefalinger tas hensyn til, men de løfter miljøfanen i samfunnsdebatten og har en tydelig demokratisk rolle.

«Spørsmålet er om metoden i FHI-rapporten kan føre til at viktig kunnskap blir oversett»

Så annerledes det er med miljøfaktoren stråling! Det er nå 14 år siden Folkehelseinstituttet (FHI) kom med rapport FHI 2012:3: «Svake høyfrekvente elektromagnetiske felt – en vurdering av helserisiko og forvaltningspraksis.»

Så fikk vi rapporten FHI 2026: «Svake radiofrekvente elektromagnetiske felt og helseeffekter – en paraplyoversikt.»

Rapporten skulle kartlegge om helseskader kan knyttes til eksponering for stråling fra mobiltelefoni, trådløse nettverk og 5G. Nytt for anledningen var bruk av en metode kalt paraplyoversikt (meta-studie). Paraplyoversikten tok for seg 21 systematiske

oversikter av høy eller middels kvalitet, og 12 systematiske oversikter av lavere kvalitet for sammenligning. Blant de 21 var 11 systematiske oversikter fra WHOs eget prosjekt om stråling og helse.

Hovedbudskapet fra paraplystudien
Hovedfunnet i paraplystudien er at det ikke er påvist noen klare effekter av eksponering for radiofrekvent stråling (RF-EMF) under grenseverdiene når det gjelder risiko for svulster, reproduksjon og utvikling, hjernefunksjon eller andre fysiologiske funksjoner, eller selvrapporterte symptomer som smerte, ubehag og overfølsomhet (el-overfølsomhet).

Det ble imidlertid registrert en liten, signifikant økning i rapportert migrene ved økt eksponering for mobilstråling.

Når det gjelder hodepine, viser studien en avtagende trend når eksponeringen øker. Skal anbefalingen fra helsemyndighetene da være å ekstrem-eksponere seg for mobilbruk? Ingen el-overfølsomme som plages av hodepine, biter på den.

Resultatet viste en klar sammenheng mellom selvrapporterte symptomer og hvordan folk selv vurderte eksponeringen. I FHI-rapporten tolkes dette som å passe med hypotesen at folks oppfatning av egen eksponering styrer symptombildet, favoritt-hypotesen til FHI.

På sparebluss med tvilsom kvalitet?
Se faktaboksen for en forklaring på hva en paraplyoversikt er. Spørsmålet er om metoden kan føre til at viktig kunnskap blir oversett.

FHI velger ut den forskningsoversikten som etter deres kriterier vurderes som den nyeste og beste. Resultatene fra denne oversikten blir deretter lagt til grunn for vurderingen av helseeffekter av stråling. En systematisk gjennomgang for et bestemt helsefenomen peker altså ut én studie med resultat som blir opphøyet til beste estimat, mens alle de andre forskningsarbeidene ignoreres.

Slik blir en paraplystudie ganske mekanisk og effektiv, men kanskje på bekostning av kvalitet? En svakhet er at mye verdifull kunnskap fra vrakede studier lett blir underkommunisert.

Hva kan gå galt?
Mye, etter den omfattende kritikken å dømme. Vanligvis vil en forsker gå gjennom all publisert forskning om et tema, og hente ut og oppsummere relevant kunnskap i alle studiene, hentet fra

«En svakhet er at mye verdifull kunnskap fra vrakede studier lett blir underkommunisert»

sammendraget så vel som langt bak i artikkelen. Utfordringen med paraplymetoden er ufullstendig eller svak evaluering av enkeltstudiene.

Folkehelseinstituttet bruker paraplymetoden, til tross for faglige advarsler om at mangfoldet i studiene som regel er så stort at metoden ikke egner seg.

El-overfølsomme reagerer forskjellig på ulike typer stråling, varighet av eksponeringen, pulsing og akkumulert strålingsdose. I tillegg kan reaksjonene komme med ulik tidsforsinkelse.

Hvis disse viktige faktorene ikke fanges opp fra basis-studiene i samme grad i en paraplygjennomgang, er sjansen stor for å komme galt av sted ved valg av «nyeste og beste» systematiske gjennomgang.

Kritiske innlegg om paraplymetoden var allerede publisert i forskningstidsskrifter da studien ble gjennomført, uten å bli kommentert i FHIs rapport. Var de ikke oppmerksomme på dette?

FHI-rapporten 2026

- Rapporten «Svake radiofrekvente elektromagnetiske felt (100 kHz–300 GHz) og helseeffekter – en paraplyoversikt» er publisert av Folkehelseinstituttet (FHI)
- Forfattere: Tuyet Anh Pham og Dag Marcus Eide
- Rapporten undersøker mulige helseeffekter av radiofrekvente elektromagnetiske felt, og bygger på en paraplyoversikt av eksisterende forskningsoversikter

Hva er en paraplyoversikt?

- En paraplyoversikt sammenstiller og vurderer forskningsoversikter om et tema
- Målet er å gi et samlet bilde av hva forskningen viser
- I FHIs rapport ble 21 forskningsoversikter av høy eller middels kvalitet inkludert

Begrenset adgang til paraplystudien
For å kunne inngå i FHIs paraplystudie må en systematisk gjennomgang ha mer enn én forfatter. Dermed blir oversikter utarbeidet av ekspertgrupper og nasjonale strålemyndigheter inkludert, mens oversikter der én ledende forsker oppsummerer kunnskapen på sitt fagfelt kan holdes utenfor.

Dette er bekymringsfullt, fordi nasjonale strålemyndigheter ofte bidrar med forskerressurser til ICNIRPs nettverk, som typisk utgjør Tordenskjolds soldater i nasjonale gjennomganger.

Det forsterker problemet at bak hver av de 11 systematiske gjennomgangene i regi av WHO og som inngår i FHI-studien står selvoppnevnte grupper av forskere som gjerne befinner seg i ICNIRP-folden og velger ut sine kolleger.

Slik blir det mangel på bredde i rekruttering av forskere til utredninger om stråling og helse. Mangel på bredde i rekruttering var del av klagen fra Europeans for Safe Connections (ESC) til EUs ombudsmann, som resulterte i en beslutning om at EU skulle granske manglende representativitet i utredninger om stråling og helse.

Hovedfunn i rapporten

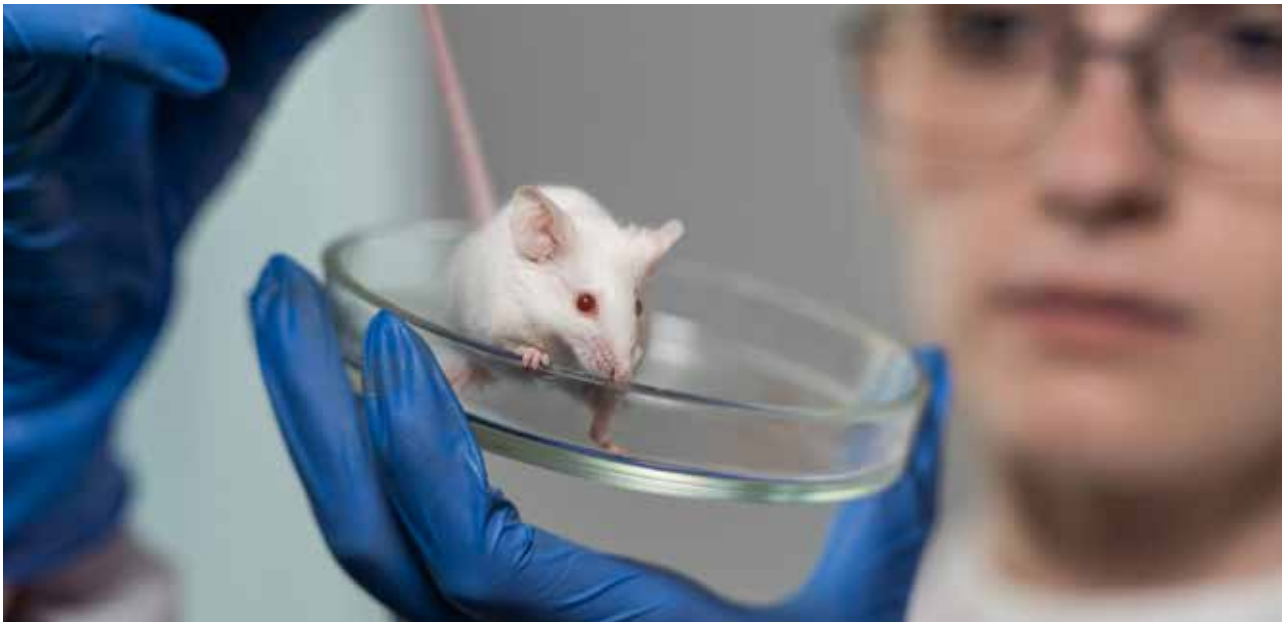

FHI-rapporten konkluderer med at det ikke er dokumentert klare helseeffekter av radiofrekvente elektromagnetiske felt under dagens grenseverdier.

TEKST: Else Nordhagen FOTO: Peter Figuiredo

Rapportens hovedfunn kan oppsummeres slik:
- Ingen klare negative helseeffekter av RF-EMF-eksponering under grenseverdiene ble dokumentert for noen av de vurderte utfallene der man hadde høy tillit til effektestimatet
- Kreft/svulster hos mennesker: Mobiltelefon-eksponering øker sannsynligvis ikke risikoen for gliomer, vestibulære schwannomer, meningeomer, hjernesvulster hos barn, hypofyse- eller spyttkjertelsvulster Hyppig eller langvarig mobilbruk er sannsynligvis ikke forbundet med økt risiko (moderat tillit). Miljøeksponering fra antenner gir sannsynligvis ikke økt leukemirisiko hos barn
- Svulster i dyreforsøk: RF-EMF gir sannsynligvis liten eller ingen risikoøkning for de fleste svulsttyper i rotte- og museforsøk. Én oversikt fant fare-indikasjoner for hjerte- og hjernesvulster ved høye eksponeringsnivåer, men begge oversikter konkluderte med at dyreforsøkene er utilstrekkelige for å beregne kreftrisiko for mennesker
- Fertilitet og reproduksjon: Ingen klare sammenhenger mellom RF-EMF og reproduksjons- eller utviklingsforstyrrelser hos menn eller kvinner. Kunnskapsgrunnlaget er usikkert til svært usikkert for de fleste utfall
- Hjernefunksjon og kognisjon: Ingen effekter av mobil- eller basestasjonseksponering på kognisjon i epidemiologiske studier. Én oversikt over 76 eksperimentelle studier fant ingen målbare effekter på kognitive funksjoner (høy tillit for de fleste estimatene)
- Fysiologiske målinger (EEG, puls, hjerterytme): Ingen effekter, men svært lav tillit til kunnskapsgrunnlaget
- Selvrapporterte symptomer: Kohortstudier viser ingen signifikante sammenhenger mellom modellert eksponering og symptomer. Eksperimentelle studier viser at blinding for eksponering eliminerer symptomrapportering, noe som tyder på at symptomene er nocebo-relaterte snarere enn biologisk betingede
- Mekanistiske studier: Ingen reproduserbare biomarkører for RF-EMF. Ingen forklaringsmodeller for ikke-termiske cellulære effekter er påvist

Konklusjon
Rapporten konkluderer med at det ikke er vitenskapelig grunnlag for å senke dagens grenseverdier eller innføre nye tiltak for å redusere RF-EMF-eksponering. Funnene er i tråd med vurderinger fra WHO, SCHEER, FDA og tilsvarende utredninger fra Canada, Australia, Sverige og Nederland.
Samlet sett indikerer kunnskapsgrunnlaget at det er lite sannsynlig at RF-EMF har helseeffekter utover termiske mekanismer (oppvarming). Dette sammedraget er laget med AI-verktøy.

Illustrasjonsfoto: Adobestock

Den tolvte WHO-studien

Elleve WHO-studier fant ingen sammenheng mellom radiofrekvent stråling og helseskader. Men den tolvte studien kom til et helt annet resultat.

TEKST: Solveig Glomsrød

Paraplystudien til Folkehelseinstituttet (FHI) bygger i hovedsak på elleve temastudier i regi av Verdens helseorganisasjon (WHO). Disse studiene fant ingen sammenheng mellom radiofrekvent stråling og helseskader.

Det finnes imidlertid en tolvte studie i regi av WHO-prosjektet. Den handler om risiko for kreft hos dyr, og kom til et annet resultat. Nyheten om denne studien har gått verden rundt – kanskje unntatt i Norge.

Et resultat som skilte seg ut

Resultater fra dyrestudier brukes ofte for å vurdere om eksponering også kan innebære kreftrisiko hos mennesker.

Dyrestudien viste tydelig belegg for at radiofrekvent stråling øker forekomsten av kreft hos forsøksdyr, med de sterkeste resultatene for kreft i hjertet (schwannomer) og hjernekreft (gliom).

Resultatene i denne studien skilte seg tydelig ut i WHO-prosjektet. De elleve andre studiene fant ingen sammenheng mellom radiofrekvent stråling og helseskader. Dyrestudien fant derimot klare holdepunkter for økt risik for kreft hos forsøksdyr.

Hvorfor ble denne studien stående utenfor?

Dyrestudien er den eneste av de tolv WHO-studiene som ikke inngår i paraplystudien (meta-analysen), tilsvarende den som FHI-rapporten brukte som grunnlag da de landet på sin konklusjon.

Prosjektleder Melte Mevissen og hennes forskergruppe avviste en slik paraplytilnærming fordi de mente den var lite egnet for disse dyrestudiene. Studiene omfattet ulike dyrearter, kjønn og studiedesign, og forskergruppen mente derfor at utvalgte enkeltstudier ikke kunne representere helheten på en faglig forsvarlig måte.

Tilsvarende kritikk har vært reist av en rekke andre erfarne forskere i forbindelse med paraplystudier. Dyrestudien ble dermed ikke en del av den paraply-vurderingen som senere dannet grunnlag for både WHOs og FHIs konklusjoner.

Metodekonflikt

Studien ble ledet av professor Melte Mevissen ved Universitetet i Bern, der hun leder Fakultet for veterinær farmakologi og toksikologi, og Kurt Streit, tidligere leder for IARCs utredninger (Monographs). IARC er WHOs kreftpanel.

I et intervju med Microwave News 11. februar i år fortalte Mevissen om uenigheten mellom

forskergruppen og WHOs koordinator for de systematiske gjennomgangene under prosjektarbeidet. Striden sto om hvordan forskningsresultatene skulle sammenstilles og vurderes i WHOs videre kunnskapsoppsummering.

Ifølge Mevissen ønsket WHO-koordinatoren at funnene skulle inngå i en paraplystudie (meta-analyse). der resultatene fra et lite utvalg av de 52 enkeltstudiene skulle representere helheten. Mevissen mente en slik tilnærming var problematisk fordi de 52 enkeltstudiene omfattet ulike dyrearter, kjønn og studiedesign.

– Det finnes ulike studiedesign som involverer forskjellige dyrearter og kjønn, og disse er kjent for å kunne gi ulike resultater. Derfor bør man ikke bruke en metode som ikke tar hensyn til dette, forklarte Mevissen og la til:

– En systematisk tilnærming er bra, men man bør ikke glemme viktige funn fra eksperimentell kreftforskning og toksikologi.

Til tross for motstanden ga Mevissen og forskningsteamet seg ikke.

– Vi måtte hele tiden forsvare oss, selv om vi hadde samlet verdens ledende eksperter på dette området, sa hun til Microwave News.

Kritikk og motkritikk

Alle studiene som inngår i WHOs opplegg er publisert i et spesialnummer av tidsskriftet Environmental International. Der kritiserer redaktøren Mevissens forskergruppe for å ha avveket fra protokollen som var lagt til grunn for WHO-gjennomgangen.

Kritikken ble fulgt opp i en kommentarartikkel av Ken Karipidis, viseformann i ICNIRP, og medforfattere. I en artikkelen (endnote) «Evidence on RF-EMF and cancer in animals misjudged: methodological and analytical flaws in the Mevissen et al. systematic review» retter de sterk kritikk mot Mevissens metode og vurderinger.

> «Vi måtte hele tiden forsvare oss, selv om vi hadde samlet verdens ledende eksperter på dette området.»
>
> — Melte Mevissen til Microwave News

Mevissens forskergruppe har imidlertid fått støtte i samme tidsskrift, hvor Igor Belyaev og Suleyman Dasdaq publisert en fagfellevurdert artikkel (endnote) som forsvarer en tilnærming der biologiske og metodiske forskjeller mellom studier tillegges større vekt ved sammendrag. Artikkelen har tittelen «On Exposure–Response Interpretation and Evidence Synthesis in Low-Intensity RF-EMF Research».

Debatten viser at det fortsatt er stor uenighet om hvordan forskningen på radiofrekvent stråling skal tolkes, og hvilke metoder som best fanger opp risikoen som kan ligge i forskningsmaterialet. Denne debatten bør få langt større oppmerksomhet. I Norge tror «alle» at det hersker full harmoni innen forskning om stråling og helse...

Måtte svanen snart lette og forlate det destruktive grepet som myndigheter og trådløsindustrien har om folks helse?

Kilder:

- *Mevissen m.fl.: Effects of radiofrequency electromagnetic field exposure on cancer in laboratory animal studies, a systematic reviewhttps://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160412025002338*
- *Microwave News: «They Kept Telling Us What To Do» https://www.microwavenews.com/news-center/they-kept-telling-us-what-do*
- *Ken Karipidis m.fl.: «Evidence on RF-EMF and cancer in animals misjudged: methodological and analytical flaws in the Mevissen et al. systematic review https://doi.org/10.1016/j.envint.2025.109961*
- *Belyaev & Dasdaq: «On Exposure–Response Interpretation and Evidence Synthesis in Low-Intensity RF-EMF Research» https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160412026000334*

EMF BESKYTTELSE PÅ FARTEN

Produkter for arbeid, reise og hverdagsbruk

HODETELEFONER | ØREPROPPER | PERSONVERNVESKE | SKULDERVESKE | MOBILTELEFONDEKSEL | PC-VESKE

EMF-beskyttelse | Testet skjerming | Lett og reisevennlig | Perfekt for reise og jobb

Sjekk **www.emf-consult.no/nettbutikk** for måleinstrumenter og EMF-reduserende produkter.
FELO-medlemmer får **5% rabatt** på kjøp direkte i nettbutikken, ta kontakt for «rabattkupong».

E-post: info@emf-consult.no
Telefon: 32 87 94 05 (08 - 16 på hverdager)

EMF CONSULT

TESTPERSON: Erik Avnskog har valgt å beholde SineTamer etter endt testperiode. Foto: Privat

Slik er erfaringene med «skittenstrøm»-filteret

FELO testet SineTamer i fire ulike boliger for å undersøke om filteret kan redusere elektrisk støy i strømnettet.

TEKST: Erik Avnskog og Mona Olsen

Da FELO i 2024 ble gjort oppmerksom på at det var kommet et «skittenstrøm»-filter på markedet som skulle redusere elektrisk støy i boliger – både fra egne elektriske apparater og fra støy som kommer inn via strømnettet – ønsket vi å undersøke dette nærmere.

Noen FELO-medlemmer ble derfor invitert til å teste produktet i sine egne hjem. Målet var å undersøke om filteret ga den effekten som ble lovet, og om det kunne være et aktuelt tiltak for medlemmer som opplever utfordringer knyttet til «skitten strøm».

Slik fungerer filteret

Produktet som ble testet, SineTamer, er utviklet som et avansert overspenningsvern som beskytter mot kraftige overspenninger, blant annet ved tordenvær.

«Målingene viste reduksjon av «skitten strøm» i alle boligene, med naturlige variasjoner mellom de ulike hjemmene»

SineTamer-filteret kan kjøpes gjennom EMF Consult i henhold til deres kjøpsbetingelser. Tekniske spørsmål om produktet rettes direkte til dem.

Teknologien kan også dempe uønsket spenningsstøy i strømnettet.

Dette gjelder først og fremst støy som kommer inn via det eksterne strømnettet og fra strømmåleren, og i mindre grad støy som genereres av elektriske apparater i boligen. FELO ønsket å undersøke om teknologien kunne gi både målbar og opplevd effekt i faktiske boligsituasjoner.

Finnes rimeligere alternativer

Ifølge produsenten er SineTamer utviklet for å dempe og absorbere elektrisk støy direkte mellom lederne i strømnettet, uten å lede støyen til jord. Det skal gi en lokal og kontrollert reduksjon av støyen, samtidig som jordingssystemet belastes mindre enn ved mange industrielle filtre.

SineTamer koster om lag 31 000 kroner. Ferritter, som for noen kan være et godt alternativ, kan kjøpes for rundt 2 000 kroner. Ønsker du mer informasjon om ferritter, kan du kontakte FELO på post@felo.no.

Kort om testen

FELO kjøpte inn tre SineTamer-enheter i 2024 og lot tre medlemmer teste filtrene i sine egne hjem. I tillegg valgte to medlemmer å kjøpe filteret selv. Testpersonene dekket installasjonskostnadene, mens filterene var FELOs eiendom i testperioden, med mulighet for kjøp etter endt test til samme pris som FELO hadde betalt.

«Jeg håper denne tilleggsbeskyttelsen vil gi trygghet også i fremtiden»

Filterene ble installert i oktober–november 2025, og testperioden varte i to måneder. I desember gjennomførte EMF Consult hjemmebesøk hos deltakerne og utførte tekniske målinger, både med og uten aktivt filter.

Målingene viste reduksjon av «skitten strøm» i alle boligene, med naturlige variasjoner mellom hjemmene. Testpersonene rapporterte også sine subjektive opplevelser til FELO før de fikk innsyn i de tekniske målerapportene.

FELOs vurdering

Alle de fem testdeltakerne rapporterte en form for positiv effekt, noe som samsvarer med de tekniske målingene. På bakgrunn av dette vurderer FELO at testens formål er oppnådd, og det er derfor ikke planlagt ytterligere testing i regi av foreningen.

FELO ønsker med denne testen å bidra til økt kunnskap og et bedre beslutningsgrunnlag for medlemmer som vurderer tiltak mot «skitten strøm» i egen bolig.

F Skittenstrøm / støyspenninger

Skittenstrøm oppstår på grunn av støyspenninger i strømnettet, som stråler ut i det elektriske og magnetiske feltet ved strømledninger og apparater.

Støyspenninger kan komme fra mange ulike elektriske apparater, både i egen bolig og hos naboene. De nye strømmålerne er også kjent for å skape en del støyspenninger. Enkelte husholdningsapparater kan sende støy ut på strømnettet selv når de ikke er i bruk.

Spenningene kan gi symptomer som ligner dem noen opplever ved eksponering for mobil og Wi-Fi. Mange el-overfølsomme reagerer ikke på skittenstrøm, mens noen opplever bedring etter å ha installert filter- eller ferrittløsninger i sikringsskapet. Andre merker ingen forskjell.

Et annet viktig tiltak for å begrense problemer med bruk av strøm, er å installere skjermede strømkabler i rom man oppholder seg mye. Ferritter brukes ofte i datamaskiner for å hindre at støyspenninger sprer seg ut på de tilkoblede ledningene.

Effekten av filteret varierer

FELO vil understreke at opplevd effekt av slike tiltak kan variere betydelig fra person til person. Resultatet påvirkes blant annet av graden av el-overfølsomhet, hvilke el-saneringstiltak som allerede er gjennomført, hvilke og hvor mange elektriske apparater som finnes i boligen, samt den samlede strålingsbelastningen i og rundt hjemmet.

Testbrukernes egne erfaringer med SineTamer

Her deler fire testbrukere sine erfaringer

Bente Gilbu Tilset: – Jeg er følsom for støyspenninger på ledningsnettet, og har både Nobø-filter, ferritter og Stetzer-filtere montert fra før. Målinger viste at SineTamer reduserte støyen i strømnettet, både med og uten Stetzer-filtrene. Vi så også at SineTamer fjernet støy i høyere frekvensområder enn Stetzer-filtrene gjør. Det ble ikke gjort målinger uten Nobø-filter og ferritter.

Jeg merket ikke noen fysisk forskjell av SineTamer, kanskje fordi jeg allerede hadde ganske god beskyttelse med de andre filtrene. Jeg har valgt å beholde SineTamer, bl.a. på grunn av stadig økende støy på ledningsnettet.

Erik Avnskog: – Jeg hadde allerede en løsning med ferritter og Nobøfilter, noe som hadde fungert perfekt helt frem til de nye veilysene kom og lagde en ny type støy på strømnettet.

Først testet jeg med bare SineTamer, og ble overrasket over hvor effektiv den var. Den klarte å filtrere støyen fra veilysene. Men jeg opplevde at SineTamer hadde en litt flakkende effekt, hvor den delvis åpnet for litt spenningsstøy i veldig korte øyeblikk, noe som i lengden ble slitsomt. Dette er noe jeg tror de færreste vil oppleve på samme måte som meg.

Jeg opplever at ferrittene og Nobø filteret gir en mer stabil dempning som passer bedre for meg. Ulempen er at det blir litt mer støy i det veilysene skrur seg på. Jeg har likevel valgt å beholde SineTamer for å kunne eksperimentere videre.

ANONYM TESTDELTAGER 1: – Etter installasjonen av SineTamer filteret opplevde jeg ikke så stor endring i huset, men nok til å kunne merke en liten forbedring. Dette ble også bekreftet fra EMF Consult, ved målinger av effekten av filteret i huset. Han konstaterte at huset vårt har generelt veldig lavt støynivå, så det er da begrenset hva filteret kan gjøre.
Jeg har valgt å beholde filteret, da det har en viss effekt her i huset, samt som en forsikring om det skulle komme mer støy (skittenstrøm) etter hvert. I tillegg er det en sikkerhet for eventuelle overspenninger i huset.

ANONYM TESTDELTAGER 2: – Noen uker etter at filteret ble installert, opplevde jeg noe interessant. En lørdag følte jeg meg typisk «stråle-dårlig» uten å forstå hvorfor. Jeg tenkte ikke på å sjekke filteret, fordi jeg antok at formen skyldtes en travel periode med mange møter og telefonsamtaler.

Da jeg våknet søndag, var jeg fortsatt like dårlig. Da jeg skulle lese av måleren, oppdaget jeg at filteret hadde slått seg av. Jeg slo det på igjen, og allerede dagen etter var formen merkbart bedre. Filteret hadde antagelig koblet seg selv av fordi en sikring hadde slått seg ut.

Denne artikkelen er utarbeidet som en informasjon til FELOs medlemmer. Informasjonen er hentet fra produsentenes produktopplysninger. FELO har ikke testet eller evaluert høreapparatene og kan derfor ikke bekrefte hvordan de fungerer i praksis.

Illustrasjonsfoto: Adobestock

Høreapparat uten Bluetooth og annen trådløs tilkopling

FELO får fra tid til annen spørsmål om det finnes høreapparater uten trådløs tilkobling. De finnes, heldigvis! Her er to modeller.

Phonak Virto I10 NW O – non Wireless, produsert av Sonova Norway AS, er helt uten trådløs tilkopling. Hvert apparat tilpasses individuelt for god passform og lyd, uten behov for lading, oppdateringer eller trådløse signaler. Altså ingen Bluetooth og ingen apper.

Virto I10 NW O sitter dypt i øregangen og er nesten usynlig. Ifølge produsenten er dette et diskré høreapparat med enkel og pålitelig teknologi og minimalt med elektronikk, et høreapparat som «bare fungerer».

ReSound Nexia NX9 CIC - nonWireless, produsert av (GN Hearing Norway AS). Dette er også et «helt i øret» apparat uten trådløs/Bluetoothfunksjon. Diskret og enkel i bruk uten mobil eller TV-tilkobling.

For begge høreapparatene gjelder at de sitter dypt inne i øregangen, noe som gir naturlig retningshørsel.

Søknad til NAV
Mest sannsynlig finnes ikke disse modellene i NAVs standardutvalg. Men via lege eller audiolog kan du allikevel søke NAV om et slikt høreapparat.

Opplysningen her om produktene er innhentet i februar 2026. FELO tar forbehold om at det kan komme endringer i utvalg av modeller. Dersom du har spørsmål om produktene rettes det til produsentene.

For å lette søkeprosessen hos NAV har FELO utarbeidet et informasjonsbrev som kan sendes til NAV sammen med din søknad om høreapparat. Brevet finner du på FELO hjemmeside under medlemssider – dokumenter for medlemmer.

Avsender:
Foreningen for el-overfølsomme
Postboks 2433 Solli,
0201 Oslo

Vil du snakke med oss?

FELOs kontakttelefon
Telefontid fredager kl. 10-14
Tlf. 67 42 55 90

Epost: post@felo.no
Betjenes av Erik Avnskog

Har du flyttet?
Husk å melde flytting slik at
du fortsatt kan motta Strålevett

Foto: Lilli Kanck